

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia



EMTA

# sümfooniaorkester

Solist Piret Mikalai <sup>KLAVER</sup>

Dirigent Paul Mägi

Kavas

Rossini, Beethoven, Brahms

5.03.2023 – 17.00

EMTA suur saal

Austatud Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia  
kontserdi- ja teatrimaja külastaja!

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia (EMTA) viib läbi publiku-uuringu kontserdi- ja teatriküllastajate seas. Küsitlus on anonüümne ning keskendub EMTA korraldatavate kontsertide ja etenduste praeguse ja potentsiaalse publiku eelistuste väljaselgitamisele. Publiku tagasiside on meile väärtuslik, soovime oma publikut paremini tundma õppida. Täname koostöö eest!



*QR-koodi lugemiseks nutiseadmega avage kaamera rakendus, seejärel suunake seade nii, et kood kuvataks ekraanil. Küsitluse avamiseks veebisaidil puudutage ekraanil kuvatavat märguannet.*

**Gioacchino Rossini** (1792–1868)

Avamäng ooperile „Wilhelm Tell“ (1829)

**Ludwig van Beethoven** (1770–1827)

Klaverikontsert nr 4 G-duur *op.* 58 (1806)

I *Allegro moderato*

II *Andante con moto*

III *Rondo. Vivace*

*Vaheaeg*

**Johannes Brahms** (1833–1897)

Sümfoonia nr 4 e-moll *op.* 98 (1885)

I *Allegro non troppo*

II *Andante moderato*

III *Allegro giocoso*

IV *Allegro energico e passionato*

**EMTA sümfooniaorkester**

Solist **Piret Mikalai** (klaver)

Dirigent **Paul Mägi**

„Napoleon on surnud, aga uus vallutaja on end juba maailmale näidanud!“ kirjutas prantsuse kirjanik Stendhal 1823. aastal **Gioacchino Rossini** kohta, kirjeldamaks tema võidukäiku Euroopa ooperilavadel 19. sajandi alguses. „Selle mehe hiilgus on kitsendatud vaid tsivilisatsiooni piiridega. Ja ta on alles 32-aastane!”

Vaatamata helgele tulevikuperspektiivile lõpetas Rossini ooperikomponisti karjääri oma kuulsuse tipul 37-aastasena, omades selleks ajaks loomepagasis umbes sama palju oopereid nagu ka eluaastaid. Tema viimaseks lavateoseks jäi Friedrich von Schilleri samanimelisel draamal põhinev „**Wilhelm Tell**” – lugu 14. sajandi Šveitsi rahvuskangelasest ja kuulsast vibukütist, kes koondas oma kaasmaalased vabadusvõitluseks Austria ülemvõimu vastu. Tegu on helilooja kõige ambitsioonikama ja mahukama ooperiga – 3. augustil 1829 Pariisi Ooperis esietendunud „Wilhelm Tell” kestis algselt üle viie tunni, esitades paraja väljakutse nii solistidele, orkestrile, koorile kui ka publikule.

Kuigi helilooja viis peale esiettekannt teosesse sisse mitmeid kärpeid, pole ooper nii oma pikkuse kui ka lauljatele esitatavate kõrgete vokaaltehniliste nõudmiste tõttu teatrite püsirepertuaari kinnistunud. Küll aga elab iseseisvat kontserdielu teose ikooniline **avamäng**, mis kuulub mitte ainult Rossini, vaid kogu ooperiklassika tuntuimate „eesriide tõstjate” sekka. Hector Berlioz on kirjeldanud seda kui omamoodi „sümfooniast neljas osas”, millest esimene kujutab sügava üksinduse rahu, teine tormi, kolmas pastoraalset stseeni ja viimane – avamängu kuulsaim muusikaline lõik – Šveitsi sõdurite marssi.

Kunsti – olgu ta algideelt kuitahes kõrgelennuline – on publikul raske vastu võtta, kui seda pakutakse ebamugavas keskkonnas ja viletsas interpretatsioonis, ent ka liiga suurtes kogustes. Paraku leidis just sellistes oludes aset **Ludwig van Beethoveni** suurejooneline autoriõhtu 22.

detsembril 1808 Viini teatris, kus helilooja esitles esmaettekandes mitmeid oma tähtteoseid. Maratonkontserdi esimeses pooles kõlasid 6. sümfoonia (algselt kandis see viiendat järjekorranumbrit ja Viies vastupidi kuuendat), aaria „Ah, perfido”, *Gloria* Missast C-duur *op.* 86 ja 4. klaverikontsert ning teises pooles 5. sümfoonia, *Sanctus* ja *Benedictus* Missast C-duur *op.* 86, sooloklaveri improvisatsioon Beethoveni esituses ja Koorifantaasia *op.* 80. Kahtlemata sai kuulajaskond muusikalise üledoosi, mis manustati neile nelja tunni jooksul kibekülmas kütmata teatrimajas ning esinejate poolt, kes olid liiga vähe harjutanud ega tulnud Beethoveni uudsete ja nõudlike teoste esitamisega lihtsalt toime.

**Klaverikontserdi nr 4 G-duur *op.* 58** oli helilooja komponerinud aastail 1805–06 ning esitlenud seda esmalt privaatkontserdil 1807. aasta märtsis ühe oma suurima patrooni vürst Lobkowitzi Viini residentsis. Neljas oli viimane kontsert, mille Beethoven kirjutas endale kui soolopianistile ning selle esiettekanne autori maratonkontserdil jäi ka tema viimaseks avalikuks ülesastumiseks klaveri taga – süvenenud kurtuse tõttu muutusid ta esinemised lõpuks ilmvõimatuks.

Helilooja saavutused klaverikontserdi žanris kulmineeruvad tema Viienda („Imperaatori”) kontserdiga (1809), siiski peavad paljud tema parimaks just Neljandat kontserti, mis on imetlusväärne sulam lüürilisusest, virtuossusest ja vormilisest innovatsioonist. Võib ette kujutada publiku hämmeldust, kui tavapärase orkestriekspositsiooni asemel alustas kontserti klaverisolist üksi. Lühike keskosa on üles ehitatud dialoogile unisoonis keelpillide ja helge koraaliliku teemaga klaveri vahel, mida Ferenc Liszt on võrrelnud kujukalt „Orfeusega, kes taltsutab oma muusikaga metsloomi”. Finaalis naasevad solist ja orkester oma muusikalisse kõnelusse sädelevas rondos. Taas muudab autor tüüpilist struktuuri ja alustab osa sedapuhku orkestri ja mitte soolopartiiga.

Esiettekande järgne arvustus hindas teost kui „kõige imetlusväärsemat, ainulaadsemat, kunstipärasemat ja keerukamat Beethoveni kontserti“ (mai 1809, Allgemeine musikalische Zeitung). Ometi ei jäänud teos käibele – selle tõi 1836. aastal Leipzig uuesti päevavalgele Felix Mendelssohn, tänu kellele on jõudnud avalikkuseni mitmed suurmeistrite unustatud šedöövrid. Leipzigi kontserdil viibinud 26-aastane Robert Schumann oli kuuldust lummatud: „Istusin oma kohal julgemata end liigutada ega isegi hingata.“ Beethoveni Neljandast sai ka üks Clara Schumanni lemmikkontserte – ta mängis seda üle Euroopa ja kirjutas kontserdile ka kadentsid.

Neljas klaverikontsert kannab autori pühendust tema sõbrale, õpilasele ja patroonile ertshertsog Rudolphile.

19. sajandi saksa muusika üle laotus võimsalt Beethoveni vari: klassikalistes žanrides, nagu sümfoonia, sonaat, kontsert ja kvartett, oli ta andnud märgilise tähendusega panuse, seades kõrge mõõdupuu igale heliloojale, kes kavatses samas valdkonnas kätt proovida. **Johannes Brahms**, keda on tituleeritud „Beethoveni pärijaks“, lähenes oma nimeka eelkäija poolt kuulsaks kirjutatud žanridele aukartuses ja ettevaatusega. „Ma ei saa kunagi ühtki sümfooniat kirjutatud. Sa ei aima, mis tähendab kuulda oma selja taga hiiglase sammumist,“ tunnistas Brahms 1870. aastal dirigent Hermann Levile. Alles 43-aastaselt sõandas Brahms esitleda oma Esimest sümfooniat (1876), mille nimekas dirigent Hans von Bülow tituleeris „Beethoveni Kümnendaks“. Paari aasta pärast järgnes sellele Teine, kuus aastat hiljem Kolmas ja 1885. aastal tema viimane, Neljas sümfoonia.

**Neljanda sümfoonia e-moll op. 98** loomist alustas helilooja 1884. suvel ning lõpetas partituuri 1885. aasta sügisel, millest andis septembrikuus kirja teel teada Hans von Bülowile: „Kahjuks ei tulnud midagi välja klaverikontserdist, mida oleksin tahtnud kirjutada... Ent mul on mõningad

vahemängud, mis kokku panduna moodustavad midagi sellist, mida tavatsetakse nimetada sümfooniaks... Ma kahtlen muide, kas sellel oleks palju publikut..." Peagi said helilooja kahtlused kinnitust, kui ta esitles oktoobris oma uudisteost kahe klaveri versioonis koos Ignaz Brülliga lähedaste sõprade ringis Viinis.

Kogunenud seltskond – dirigent Hans Richter (Brahmsi entusiastlik toetaja, kes tõi esiettekandele tema 3. sümfoonia), kirurg Theodor Billroth, muusikakriitikud Eduard Hanslick ja Max Kalbeck – reageerisid ettekandele viisaka vaikusega. Eduard Hanslick, kes oli muidu Brahmsi tulihingelisi pooldajaid, märkis hiljem, et kogu esimese osa vältel oli tal tunne, nagu oleksid teda peksnud kaks äärmiselt intelligentset inimest. Max Kalbeck (Brahmsi esimene biograaf) soovitas omalt poolt autoril skertso prügikasti visata, finaalsiks mõeldud variatsioonid eraldiseisva teosena publitseerida ja kirjutada sümfooniale sobivam lõpuosa.

Neljanda sümfoonia esiettekanne toimus 25. oktoobril 1885 Meiningeni orkestri poolt autori dirigeerimisel. Vastuvõtt oli soe – publik aplodeeris pärast iga osa. Tunduvalt jahedamalt suhtus teosesse Viini kuulajaskond; alles 7. märtsil 1897, mil Hans Richter juhatas Viini Filharmoonikuid, võttis sealne publik sümfoonia omaks. Kohal viibis ka autor, kes toleks ajaks põdes kaugelearenenud vähki ning teadis, et ta päevad on loetud. Kontsert, mis kujunes triumfiks, tähendas ühtlasi hüvastijättu...

Brahmsi 4. sümfoonia on kaalukamaid esseesid sümfoonilises literatuuris – autoril on õnnestunud selles lepitada klassikalise vormi nõuded romantilise väljendusrikkusega. Sümfoonia on suur nii oma mõõtmetelt kui emotsionaalse laengu poolest, olles samal ajal vägagi peen detailidelt. Tõsi on see, et Brahmsi 4. sümfoonia ei ava oma sügavusi kuulaja ees kuigi kergesti; see pole nagu sama autori 2. sümfoonia, mille meeleline ilu haarab publikut otsekohe. Oma viimases sümfoonias näib Brahms kirjutavat haritud, muusikaliselt kirjaoskajale publikule, kelle kadumist 19.

sajandi lõpul ta valusalt kahetses. Eduard Hanslick on teose kohta öelnud, et „see on nagu tume kaev; mida kauem me sinna sisse vaatame, seda eredamalt säravad vastu tähed“. Väljapaistev saksa muusikateadlane August Kretzschmar on aga täheldanud, et „4. sümfoonia sügav mõtlikkus juhib kujutlusmaailma, kus vaikivad rõõm ja mure, ning inimsus kummardub selle ees, mis on igavene“.

*Evelin Kõrvits*

**Piret Mikalai** alustas klaveriõpinguid 2004. aastal Tallinna Muusikakeskkoolis Ira Flossi klaveriklassis, jätkates 2016. aastast õppimist Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias, juhendajateks prof Peep Lassmann ja Mihkel Poll. Pärast bakalaureusekraadi omandamist aastal 2019 täiendas ta end Salzburgis Mozarteumi ülikoolis ning käesoleval ajal on EMTA magistriastme tudeng.

Piret Mikalai on osalenud paljudel rahvusvahelistel ja vabariiklikel konkurssidel. Ta on saavutanud II preemia (2012) ja I preemia (2013) vabariiklikul noorte pianistide konkursil „Eesti kõla“; diplomi 5. rahvusvahelisel pianistide konkursil „Noor virtuoos“ Riias (2013); diplomi Stockholmi rahvusvahelisel muusika konkursil (2014); Eesti Klaveriõpetajate Ühingu preemia VIII Eesti pianistide konkursil (2014); aastatel 2014 ja 2015 laureaadi tiitlid ning aastal 2016 I preemia vabariiklikul keskastme muusikakoolide vahelisel konkursil; finalisti diplomi 5. Riia rahvusvahelisel noorte pianistide konkursil (2016), I koha Steini-nimelisel pianistide konkursil (2019), II koha EMTA Beethoveni-nimelisel konkursil (2020) ja I koha Laine Metsa nimelisel konkursil (2021). Aastal 2018 pälvis ta Lilian Semperi stipendiumi, 2020 Yamaha stipendiumi ja Helmi Valtmani nimelise stipendiumi. Ta on esinenud paljudel erinevatel lavadel ning soleerinud Narva Linnaorkestri, TMKK sümfooniaorkestri ja EMTA sümfooniaorkestri ees. Koostöös Hanna Taubega pälvis ta I preemia Klaipėdas toimunud rahvusvahelisel kammeransamblite konkursil (2015) ning I preemia konkurss-festivalil „Renaissance“ Gyumris (2016).

Piret Mikalai on osa võtnud Ivori Ilja, Igor Cognolato, Harald Ossbergeri, Pier Francesco Forlenza, Karl-Andreas Kolly, Alexander Kobrini, Mira Martsenko, Matti Raekallio jt meistrkursustest.

**Paul Mägi** on kujundanud Eesti orkestrimaastikku alates 1970. aastatest. 1978. aastal asutas ta Eesti Raadio Kammerorkestri ning oli selle kunstiline juht ja peadirigent. 1984–1991 töötas ta Rahvusoper Estonia dirigendina. Mägi on juhatanud külalisdirigendina ka Moskva Suures Teatris. Aastatel 1990–1994 oli Läti Riikliku Sümfooniaorkestri peadirigent ja kunstiline juht, juhatades nende kontserte Euroopas kuulsates kontserdisaalides ning osaledes paljudel rahvusvahelistel festivalidel (Concertgebouw, Fêtes Musicales en Touraine, Chichester Festivities, festival Costa do Estoril jpm). 1995–2002 oli Mägi Rahvusoper Estonia loomingujuht ja peadirigent.

Alates 2004. aastast on Paul Mägi töötanud Uppsala Kammerorkestri kunstilise juhi ja peadirigendina ning aastast 2017 on ta selle orkestri audirigent. Hooajast 2011/12 kuni 2020. aastani tegutses Paul Mägi Vanemuise teatri kunstilise juhi ja peadirigendina. Ta on juhatanud kontserte kõikjal Euroopas ja Ameerikas (Detroiti sümfooniaorkester, Moskva Filharmooniaorkester, Ecuadori Rahvuslik Sümfooniaorkester, Rootsi Raadio sümfooniaorkester, Stockholmi Kuninglikud Filharmoonikud, Göteborgi sümfooniaorkester, Malmö sümfooniaorkester jpt).

Rahvusvahelisi ooperilavastusi: Rossini „Itaallanna Alžiiris“, Verdi „Trubaduur“, Straussi „Nahkhiir“ Soomes, Puccini „Õde Angelica“ ja „Gianni Schicchi“ Rootsis, Dargomõžski „Näkineid“ Wexfordi festivalil Iirimaa, Bizet’ „Carmen“ Belgias ja Küprosel, Puccini „Boheem“ ja Tšaikovski „Luikede järv“ Rootsi Kuninglikus Ooperis, Verdi „Rigoletto“ Malmö Ooperis ja Soome Rahvusoperis, Reinvere „Puhastus“, Massenet’ „Thaïs“, Puccini, „Madama Butterfly“ ja Wagneri „Lendav hollandlane“ Soome Rahvusoperis, Mussorgski „Boriss Godunov“ Nantes’i Ooperis, Moskva Helikon ooperiga Salzburgi Festspielhausis ja Champs-Élysées’ teatris Pariisis.

Rahvusooperis Estonia: Puccini „Boheem“ ja „Õde Angelica“, Mozarti „Figaro pulm“, Verdi „Nabucco“, „La traviata“, „Don Carlo“ ja „Ernani“, Bizet' „Carmen“, Dargomõžski „Näkineid“, Nicolai „Windsori lõbusad naised“, Johann Straussi „Viini veri“, „Nahkhiir“ ja „Õõ Veneetsias“, Lehári „Lõbus lesk“, Tambergi „Cyrano de Bergerac“, Tubina „Kratt“, Kangro „Süda“, Richard Straussi „Salome“, Mussorgski „Boriss Godunov“, Eespere „Gurmaanid“ jm.

Vanemuise lavastused: Verdi „Trubaduur“, Massenet' „Werther“, Lehári „Lõbus lesk“, Tšaikovski „Jevgeni Onegin“, Aintsi „Rehepapp“, Tubina „Reigi õpetaja“, Bizet' „Carmen“, Donizetti „Lucia di Lammermoor“, Märt-Matis Lille „Tulleminek“, Johann Straussi „Viini veri“ ja Puccini „Madama Butterfly“.

Paul Mägi on tunnustatud džässviuldaja, kes on esinenud festivalidel Ungaris, Bulgaarias, Kuubal, Soomes, Saksamaal, Irimaal, Inglismaal, USAs jm. Ta on esinenud koos BBC ja Bostoni Sümfooniaorkestriga. Mägi on Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia orkestridirigeerimise professor ja Stockholmi Kuningliku Muusikakõrgkooli külalisprofessor. Aastal 2013 valiti ta Rootsi Kuningliku Muusikaakadeemia liikmeks.

**Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia sümfooniaorkester** on Eesti professionaalsete orkestrantide kasvulava. Orkestrit on juhatanud paljud tuntud Eesti dirigendid, nagu Roman Matsov, Vallo Järvi, Peeter Lilje, Eri Klas, Vello Pähn, Paul Mägi, Jüri Alpernten, Arvo Volmer, Andres Mustonen, Toomas Kapten, Toomas Vavilov, Risto Joost ja Erki Pehk, samuti on musitseeritud koos välisdirigentidega: Michel Tabachnik (Šveits), Jin Wang (Austria), Colin Metters (Inglismaa), Cecilia Rydinger Alin (Rootsi) ja Lutz Köhler (Saksamaa). Ühel hooajal toob orkester publiku ette keskmiselt seitse kava. Korraldatakse koostöökonserte Eesti Riikliku Sümfooniaorkestriga, neist mitmeid on juhatanud ERSO eluaegne aupeadirigent Neeme Järvi. EMTA sümfooniaorkestri peadirigent on prof Paul Mägi.

Orkester on saanud tunnustust kontserdireisidel Rootsi, Soome ja Saksamaale. Kolmel korral (2002, 2005, 2016) on esinetud Berliinis toimival festivalil Young Euro Classic, kust kahel korral on koju toodud uudisloomingu preemia – 2005. aastal Ülo Kriguli teosega „JenZeits“ ning 2016. aastal Liisa Hirschi teosega „Mechanics of Flying“. 2009. aastal oli orkester Läänemere-äärsete maade muusikaakadeemiate ühenduse (ABAM) orkestriakadeemia baasorkester. 2010. aastal toodi Eestis esmakordselt ettekandele Penderecki „Concerto grosso“ ja „Ciaccona“, neist viimane helilooja enda dirigeerimisel. EMTA sümfooniaorkester oli baasorkestriks nii 2017. aasta noorte laulupeol kui ka 2019. aasta üldlalupeo teise päeva kontserdil.

## **Flööt**

Jolán Kiss

Freya Annina Frischknecht

## **Oboe**

Kirke Pertel

Isabella Faye Ludmilla Kaumann

## **Klarnet**

Aino Raatikainen

Young Min Kim

## **Fagott**

Francesco Pio Russo

Viktoriiia Saienko

XueHong Zhu (kontrafagott)

## **Metsasarv**

Jürnas Rähni

Zhaohang Hu

Nikita Matsuk

Yunfan Xie

## **Trompet**

Guilherme Sousa Laranjo

Rauno Rüütelmaa

## **Tromboon**

Maksym Stebakov

Robert Lehtma

Andres Kontus

## **Löökpillid**

Atis Kriškāns

Linus Elias Gustafsson

Anni Karu

Rein Roos

## **I viiul**

Annelize Vlasenko

Iris Eva Aabloo

Aleksandra Serebrjakova

Konstantine Eroyan

Triin Veissmann

Diana Yeromenko

Dmytro Cherepov

Grete Heinsaar

Marii Piirsalu

Madli Lehiste

Nuria Díaz Fuentes

Pille Triin Voolaid

## **II viiul**

Alexander Gonzalez Pavlova

Madleen Kristen Alasi

Sofia Yavorska

Polina Solovjova

Helina Sommer

Karina Rostovtseva

Eva Aarnis

Mariia-Sofiia Dyka

Melissa Carita Ots

Eleri-Sirje Treiman

## **Viola**

Oliver Vilu

Anna-Helena Inno

Ekaterine Gardavadze

Maria Ridbeck

Ruta Kuļikovska

Natalia Berestenko

Lisbeth Poom

Mairit Mitt

## **Tšello**

Andres Alexander Metspalu

Teodor Juko Hiiemaa

Giorgi Nadareishvili

Nahee Shin

Niklas Schröder

## **Kontrabass**

Tuomas Aapeli Haapalainen

Madis Jürgens

Janel Altroff

Imre Eenma

# OOTAME KUULAMA

N 9.03 kell 19.00 / EMTA suur saal

## **Kontserdisari „Meistrid laval“**

Stanislav Pronin (viul, Saksamaa) ja Kristi Kapten (klaver)

Kavas Schnittke, Prokofjev

L 18.03 kell 18.00 / EMTA suur saal

## **Peep Lassmanni juubelikontsert „Võimatuste võlu“**

Peep Lassmann (klaver)

Toomas Vavilov (klarnet, dirigent)

EMTA puhkpilliorkester

Kaasategevad pianistid Age Juurikas, Kristi Kapten,

Marko Martin, Mati Mikalai, Kai Ratassepp, Kadri-Ann Sumera,

Ralf Taal, Lea Valiulina, Arina Makarenko

Kavas Debussy, Ravel, Messiaen

N 23.03 kell 19.00 / EMTA suur saal

## **Kontserdisari „Meistrid laval“**

Yaron Rosenthal (klaver), Tali Kravitz (viola),

Roi Shiloach (viul), Zvi Plessner (tšello)

Kavas Schubert, Brahms, Cojocar

Koostöös Jerusalemma Muusika- ja Tantsuakadeemiaga

P 30.04 kell 17.00 / EMTA suur saal

## **Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia sümfooniaorkester**

Dirigent Kaspar Mänd

Solist Silvia Ilves (tšello)

Kavas Kruusmaa, Bartók, Haydn



EESTI MUUSIKA-  
JA TEATRIAKADEEMIA

**Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kontserdi- ja etenduskeskus**

[eamt.ee](http://eamt.ee)

[emtasaalid.ee](http://emtasaalid.ee)

[facebook.com/muusikaakadeemia](https://facebook.com/muusikaakadeemia)